

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Q. 78. Quomodo excusentur mercatores, qui dicunt, vel etiam jurant, se non posse tali pretio merces vendere; item merces sibi pluris constare, cùm tamen neutrum in rigore sit verum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

se longè abesse ab eorum Fide, uti habet *S. Gregorius*, vel se omnino iturum fuisse longius, nisi invitaretur.

§. 3. Simulatio materialis, si respiciat objectum ²⁹⁹ vel circumstantiam vitiosam, est illicita, uti si quis coram aliis stans ante idolum projiciat thus in thuribulum; quamvis enim ipse fortè intenderet se odore illo recreare, & id facere potuisset, si fuisset solus, tamen in illis circumstantiis non tantum committeret scandalum, sed reipsa honoraret illud idolum: è contrà simulatio materialis quandoque respicit objectum & circumstantias omnino indifferentes, uti fuit illa *Josue & Christi Domini*, & tum dicimus non esse illicitam, dummodo tamen non deserviat ad injustam fraudem.

§. 4. Dissimulatio, per se loquendo, est licita; ³⁰⁰ tum autem est dissimulatio, uti innuit *S. Th.* suprâ ad 4, si quis nec verbo nec facto det signum illius, quod habet in mente, sed ab illo quasi præseindat, uti si quis interrogatus an habeat pecuniam, faciat ac si non audiisset, & de alia re quasi inadvertenter loqui incipiat, sicque distrahat interrogantem; talis homo dissimulat loqui de pecunia. *Dixi*, per se loquendo licitam esse, nam posset esse illicita, si quis dissimularet cum scandalo vel cum injusto danno Proximi, vel quando loqui aut apertè agere deberet.

Q. 78. Quomodo excusentur mercatores, qui dicunt ³⁰¹ vel etiam jurant se non posse tali pretio merces vendere: item merces sibi pluris constare, cum tamen neutrum in rigore sit verum. ¶ Primi per hoc excusantur, quòd intelligant & satis sciantur significare velle, se non posse cum honesto & mediocri lucro ita vendere. Secundi per hoc excusantur,

quia quando dicunt sibi pluris constare, scimus, quòd non intelligant nudè pretium rei emptæ, sed etiam computent, partim expensas, v. g. vecturæ aliásque, partim proportionalem partem sumptuum, quos toto anno faciunt in suam communem negotiationem, hæc enim justè possunt venire nomine pretii, quo res ipsis constat, ita *Gob. T. II. n. 672.* Quòd si locutiones eorum non essent in hoc sensu veræ, mentirentur; & si jurarent, pejerarent.

302 Q. 79. *An complementa sint mendacia, v. g. si quis dicat, sum indignus, infim^{us} servus & c. R.* Licet complementa ab aliquibus vocentur completa mendacia, tamen mendacia non sunt, quia omnes sciunt, quòd per ejusmodi formulas loquendi non intendamus strictum sensum, quem verba præferunt, sed tantùm velimus honorem exhibere, vel affectum ostendere illi, ad quem diriguntur, unde si animus honorandi vel affectus aliquis adsit, erunt signa concordantia cum mente: itaque audiendus non est ille Casista, qui ante aliquot annos in publicis Theatris Leodii dixit eum committere idololatriam, qui literis suis subscribit, *Sum servus ex toto corde,* eò quòd soli Deo debeat cor totum, nam illa verba inter homines significant solam debitam propensionem animi: quòd si quis diceret verba complementorum, & non intenderet honorem exhibere vel affectum seu propensionem ostendere, probabilius est fore mendacium; excusari tamen posse putat *Gob. n. 670,* quia scimus sic loquentes nolle sibi credi, uti nec volunt sibi credi Poëtæ narrantes fabulas: deinde etiam nemo putat hæc asseritivè & ex animo dici, sed tantùm veluti modos loquendi ad urbaniter con-